

MRF 2024.141

Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 6. maj 2024, j.nr. 23/14556

Stadfæstet VVM-tilladelse til opstilling (repowering) af 11 vindmøller i Ulkær Mose ved § 3-beskyttede vandløb, bl.a. fordi projektets påvirkning af okker i vandløb, grundvandssænkning og jordbundsforhold i tilstrækkelig grad var beskrevet i miljøkonsekvensrapporten.

Baggrunden for sagen var, at Ikast-Brande Kommune i september 2021 havde vedtaget plangrundlag og i januar 2022 meddelt VVM-tilladelse efter miljøvurderingslovens § 25 til opstilling af 11 vindmøller med en totalhøjde på 150 m i Ulkær Mose. Projektet omfattede tillige nedtagning af 11 eksisterende vindmøller samt etablering af adgangsveje, arbejdsarealer, elkabler og en transformerstation. Projektområdet var beliggende i et lavtliggende engområde ca. 2,4 km nordvest for Natura 2000-område N53, Sepstrup Sande. Nærmeste vandløb udgjorde Storå/Højris Å, Mosegrøften/Sognegrøften og Afledningsgrøften, der alle løb gennem planområdet og var beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Flere af vindmøllerne skulle placeres tæt ved de § 3-beskyttede vandløb. Dele af området var kortlagt som okkerpotentielt område med stor risiko for okkerudledning. Efter at Planklagenævnet i **MRF 2022.134 Pkn** havde ophævet plangrundlaget med henvisning til bl.a. manglende vurdering af påvirkningen af Natura 2000-området, ophævede Miljø- og Fødevarerklagenævnet i juli 2022 VVM-tilladelsen til projektet (**MRF 2022.200 Mfk**). Efter fornyet VVM-procedure meddelte kommunen den 10. november 2023 på ny VVM-tilladelse til etablering af de 11 vindmøller. Tilladelsen var meddelt på vilkår om bl.a. at der ikke måtte ske grundvandssænkning ved en række af vindmøllerne af hensyn til bl.a. § 3-beskyttet natur, og at der skulle etableres okkerudfældningsbassiner. VVM-tilladelsen blev påklaget af omboende, der navnlig anførte, at kommunens inddragelse af naboer havde været ringe, at der ikke var foretaget nye undersøgelser trods ændringer i miljøkonsekvensrapporten, og at der ikke var foretaget egentlige jordbundsundersøgelser. Klagerne anførte endvidere, at de forudsatte grundvandssænkninger ville skabe okkerforurening i Storåen, at det ikke var nærmere beskrevet, hvordan dette kunne undgås, og at der ikke var stillet vilkår til afværgelse heraf. Klagerne påklagede tillige det fornyede plangrundlag for projektet til

Planklagenævnet, der i **MRF 2024.102 Pkn** ikke gav klagerne medhold. I klagesagen vedr. VVM-tilladelsen fandt Miljø- og Fødevarerklagenævnet (formanden), at kommunen i tilstrækkeligt omfang havde inddraget borgerne i forbindelse med meddelelsen af VVM-tilladelsen, da der havde været gennemført en høringsproces på 8 uger, og der ikke var krav om afholdelse af borgermøde efter miljøvurderingsloven. Hvad angik klagepunkterne om grundvandssænkning og okker fandt nævnet, at miljøkonsekvensrapportens beskrivelse levede op til miljøvurderingslovens krav. Nævnet lagde herved vægt på, at VVM-tilladelsen og miljøkonsekvensrapporten indeholdt en beskrivelse af projektets forhold til vandområdeplanerne og af okkerudledningen for området, og at der var foretaget konkrete undersøgelser af okker- og pyritforhold, ligesom der var beskrevet en række afværgeforanstaltninger, der skulle sikre, at der ikke skete negativ påvirkning af de beskyttede vandløb. Nævnet fandt tillige, at VVM-tilladelsens vilkår sikrede mod okkerforurening i anlægsfasen. Derimod fandt nævnet, at det var uhensigtsmæssigt, at den offentliggjorte miljøkonsekvensrapport ikke indeholdt de beregninger, der lå til grund for rapportens konklusioner, men fandt ikke, at dette medførte ugyldighed, da beregningerne indgik i den rapport, der var forelagt byrådet. Nævnet fandt endvidere, at kommunen havde sikret sig, at projektet ikke ville skade Natura 2000-områdets integritet eller beskadige yngle- og rasteområder for bilag IV-arter, bl.a. fordi der ikke i forbindelse med observationer var registreret flagermus i nærheden af mølleområdet. Endelig fandt nævnet, at miljøkonsekvensrapporten opfyldte lovens krav med hensyn til beskrivelsen af jordbundsforholdene i projektområdet, bl.a. fordi der var foretaget konkrete geotekniske undersøgelser af borer i projektområdet. På denne baggrund stadfæstede nævnet kommunens VVM-tilladelse til vindmølleprojektet.

Kommentar: Den i klagenævnets afgørelse vurderede miljøkonsekvensrapport kan hentes på Ikast-Brande Kommunes hjemmeside, hvorimod det ikke er lykkedes MRF-redaktionen at finde selve den påklagede VVM-tilladelse af 10. februar 2023. Det er efter nævnets afgørelse uklart, i hvilken udstrækning de miljøvirkninger i relation til bl.a. § 3-områder og okkerforurening, der omtales i miljøkonsekvensrapporten, har fundet udtryk i vilkår eller stillingtagen i den påklagede VVM-tilladelse. Selv om det er korrekt, at miljøvurderingsloven og VVM-direktivet stiller særlige krav til, hvilke forhold der skal undersøges og vurderes, ændrer dette ikke ved, at reglerne også kræver en begrundet stilling til, hvordan påvirkningerne imødegås med vilkår eller i øvrigt accepteres, hvilket må anses for en central del af klagenævnets prøvelse af en påklaget VVM-tilladelse, når der er rejst indsigelser om, at vilkårene er utilstrækkelige.

Stadfæstelse af § 25-tilladelse til 11 vindmøller ved Ulkær Mose i Ikast-Brande Kommune

Sag: 23/14556

Dato: 6. maj 2024

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter miljøvurderingslovens § 25, jf. § 49, stk. 1.^[1]

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Ikast-Brande Kommunes afgørelse af 10. november 2023 om § 25-tilladelse til opsætning af 11 vindmøller ved Ulkær Mose i Ikast-Brande Kommune.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet^[2] og gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 6.^[3] Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. miljøvurderingslovens § 54, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 13. november 2023 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af omboende.

Klager har anført, at Ikast-Brande Kommunes fremgangsmåde i forhold til naboinddragelse har været meget ringe, og at kommunen bevidst har fravalgt at

indkalde til et borgermøde, hvilket har udelukket visse borgere fra at udnytte værditabsordningen. Klager har i den forbindelse henvist til, at det fremgår af miljøkonsekvensrapporten, at bygherre har pligt til at indkalde til et offentligt møde, og at dette bør afholdes i miljøkonsekvensrapportens høringsperiode.

Klager har endvidere anført, at der i juni 2022 er ændret i metodeafsnittet i den rapport om flagermus, der ligger til grund for kommunens vurdering af påvirkning af flagermus, men at der ikke er foretaget nye undersøgelser på trods ændringer i rapporten.

Klager har anført, at grundvandsænkninger vil skabe okkerforurening i Storeåen, og at kommunen ikke har udført tilstrækkelige grundige beregninger og beskrivelser af, hvordan okkerforurening kan undgås. Desuden indeholder tilladelsen ikke vilkår, der sikrer mod okkerforurening i Storeåen. Det er ikke nærmere angivet, hvor okkerrensingsbassiner skal placeres, ligesom kommunen ikke nærmere har beskrevet, hvordan der vil blive ført tilsyn. Klager har henvist til vandrammedirektivet og EU-Domstolens praksis. Klager har hertil anført, at der i miljøkonsekvensrapporten mangler beregninger, tal og oplysninger.

Klager har endvidere anført, at beregningerne af ressourceforbrug i miljøkonsekvensrapporten er usandsynlige. Der er ikke foretaget egentlige jordbundsundersøgelser, så man ved, hvor langt man skal ned for at finde grundlag til at opbygge bl.a. veje, arbejdsområder og fundamenter. Kommunen burde have foretaget mere præcise beregninger og beskrivelser af, hvordan projektet skal gennemføres, herunder om anlæg af kørebane og arbejdsarealer.

Klager har desuden anført en række klagepunkter vedrørende Ikast-Brand Kommunes endelige vedtagelse af lokalplan nr. 447 og har indgivet en klage til Planklagenævnet over kommunens vedtagelse af lokalplanen med tilhørende miljørapport.^[4] Planklagenævnet har den 16. april 2024 stadfæstet afgørelserne.

2. Sagens oplysninger

2.1. Sagens forhistorie

Miljø- og Fødevarerklagenævnet ophævede den 5. juli 2022 Ikast-Brand Kommunes afgørelse af 15. oktober 2021 om § 25-tilladelse til opstilling af 11

vindmøller ved Ulkær Mose og hjemviste sagen til fornyet behandling, da det nødvendige plangrundlag for projektet ikke var til stede.

2.2. Natur- og planforhold

Projektområdet ligger ca. 2 km vest for Ikast og ca. 2,5 km øst for Bording i et lavtliggende engområde omgivet af dyrkningsarealer adskilt af levende hegn og spredte vandhuller samt eng-, mose- og hedestykker.

De nærmeste Natura 2000-områder er nr. 53, Sepstrup Sande, Vrads Sande, Velling Skov og Palsgård Skov, der består af habitatområde H49 og fuglebeskyttelsesområde F34 og ligger ca. 2 km sydøst for projektområdet,[5] samt nr. 75, Harrild Hede, Ulvemosen og heder i Nørlund Plantage, der består af habitatområde H64 og ligger ca. 3,5 km sydvest for projektområdet.[6] På udpegningsgrundlaget for H49 er der bl.a. damflagermus.

Gennem projektområdet løber vandløbene Storå/Højris Å, Mosegrøften/Sognegrøften og Afledningsgrøften, som alle er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.[7] Nærmeste vindmøller nær vandløbene er vindmølle 1, 2, 3, 4, 9, 10 og 11, som planlægges opført henholdsvis ca. 100 m, 75 m, 50 m, 40 m, 115 m, 60 m og 65 m fra vandløbene i området.

En strækning af Sognegrøften ca. 500 m nordvest fra projektområdet er målsat i vandområdeplanerne for 2021-2027.[8] Det fremgår af vandområdeplanerne, at vandløbet er i dårlig økologisk potentiale, og at det er målsat med godt økologisk potentiale. Sognegrøften løber igennem et eksisterende okkerrensingsbassin før tilløb til Storå.

Ca. 3 km nordvest fra projektområdet er en strækning af Højris Å målsat i de gældende vandområdeplaner 2021-2027. Det fremgår af vandområdeplanerne, at vandløbet er i dårlig økologisk tilstand, og at miljømålet for vandløbet er god økologisk tilstand.

Størstedelen af projektområdet er kortlagt som et okkerpotentielt område i klasse 1 med stor risiko for udvaskning af okker. Inden for okkerkortlægningen er vindmølle 1-7 placeret, og vandløbene Storå, Mosegrøften og Sognegrøften passerer gennem det okkerpotentielle område.

2.3. Den påklagede afgørelse

2.3.1. Projektet

Projektet omfatter opstilling af 11 vindmøller med en totalhøjde på 150 m på en ret linje i sydøst-nordvestgående retning syd for [Vej1] mellem Ikast og Bording med tilhørende adgangsveje, arbejdsarealer, elkabler og transformerstation. Foruden opstilling af 11 nye vindmøller omfatter projektet også nedtagning af 11 eksisterende vindmøller i det omkringliggende område.

2.3.2. Miljøkonsekvensrapporten

I det følgende gengives de dele af miljøkonsekvensrapporten, der er relevante for klagen over § 25-tilladelsen.

Adgangsveje

Det fremgår bl.a. af miljøkonsekvensrapportens afsnit 2.3, at der skal være én vejtilslutning fra nord og én fra syd. Adgangsvejene er indtegnet på et kort i miljøkonsekvensrapporten. Der skal i forbindelse med projektet anlægges ca. 6 km adgangsveje, som enten er nye eller forstærkninger af eksisterende markveje. De skal anlægges en anelse højere end det eksisterende terræn. Opstilling af vindmøller stiller generelt særlige krav til vejforholdene. I den nordlige del forventes en del af en eksisterende grusvej at kunne anvendes. De øvrige veje skal anlægges som grusveje opbygget i solide vejkasser i sand, knust beton og stabilgrus med en kørebanebredde på op til 6 m.

Det fremgår bl.a. af miljøkonsekvensrapportens afsnit 2.4, at der skal etableres adgangsveje og arbejdsarealer i grus. Jorden, som opgraves ved veje, arbejdsarealer og fundamenter, forventes at kunne køres ud i anlægsområdet. Overskudsjorden fra fundamentgravene forventes at kunne bruges på arealerne op mod vejene for dermed at skabe en jævn overgang mellem mark og vej.

Det fremgår videre, at der til veje og arbejdsarealer skal anvendes grus og knust beton (bundsikringsgrus, knust beton samt stabilgrus) og eventuelt supplerende opfyldning med sand. Det er i miljøkonsekvensrapporten anslået, at der vil være behov for en samlet mængde grus og knust beton på op mod ca. 28.000 m³.

Midlertidig grundvandssænkning og okker

Det fremgår af miljøkonsekvensrapportens afsnit 6.3, at en midlertidig grundvandssænkning potentielt kan medføre en okkerforurening af vandløb, når der oppumpes og udledes vand under anlægsfasen. Det er vurderet, hvorvidt en midlertidig tørlægning af pyritholdige jordlag omkring vindmøllerne kan udgøre et problem i forhold til okkerforurening.

Det fremgår, at vindmølle nr. 1-7 ifølge den danske jordklassificering, okkerkortlægningen, ligger i et område klassificeret med stor okkerrisiko. Der er derfor i forbindelse med udarbejdelsen af miljøkonsekvensrapporten i 2022 gennemført en omfattende undersøgelse af områdets okker- og pyritforhold. Undersøgelsen indgår som bilag til miljøkonsekvensrapporten. Der er lavet vandanalyser af jordvæske ved de 11 vindmølleplaceringer, og på den baggrund er jordens pyritindhold på udvalgte lokationer undersøgt nærmere med jordprøver. Jordprøverne er udtaget ved to mølleplaceringer i okkerklasse 1 (stor risiko) område og ved en mølleplacering i okkerklasse 4 (ingen risiko) område.

Det fremgår også, at der er gennemført modelberegninger af den forventede udledning af okker til arealerne ved Storåen. Der er både lavet beregninger af den forventede udledning af okker fra grundvand, som oppumpes under anlægsarbejder, og af den forventede udledning af okker fra pyritholdige jordlag, som iltes i forbindelse med anlægsarbejdet. Beregninger er baseret på de geotekniske beregninger af en forventet grundvandssænkning omkring anlægsgrave, Ikast-Brande Kommunes eksisterende data for vandløbene og overslag på vandgennemstrømninger i områdets vandløb.

Det fremgår videre af miljøkonsekvensrapporten, at påvirkningerne fra en forventet merudledning af jern ved en gennemførelse af projektet vurderes at være lille. Det vurderes på baggrund af beregningerne, at okkerudledningen til Storå og Højris Å vil være beskednen, og at den kun forøges marginalt som følge af anlægsaktiviteterne inden for det første år eller to, hvorefter udledningen falder betydeligt. Det vurderes endvidere på baggrund af beregningerne, at der kan ske en vis merudledning til de nærliggende vandløb Mosegrøften og Sognegrøften inden for det første år eller to, hvorefter merudledningen falder betydeligt. Da disse vandløb ikke er målsatte, vurderes dette ikke som videre kritisk, den korte, midlertidige karakter taget i betragtning.

Endvidere vurderes det, at udledningen i praksis vil være lavere eller betydeligt lavere end de beregnede værdier af udledningen fra jordlag, afhængigt af, hvor hurtigt det oppumpede grundvand vil nedsive og nå frem til vandløbene. Mosegrøften og Sognegrøften er adskilt fra det øvrige å-system af et

okkerrenseanlæg, og udledninger til disse vandløb vurderes derfor ikke i større grad at påvirke okkerniveauet i Storå-systemet.

Om afværgeforanstaltninger beskrives det i miljøkonsekvensrapportens afsnit 6.3, at der i forbindelse med den midlertidige grundvandssænkning som afværgeforanstaltning vil blive etableret okkerfældningsbassiner på markarealer omkring vindmøllerne. Endvidere beskrives det, at det i våde perioder, hvor nedsivning kan tage længere tid, kan være relevant med øvrige afværgeforanstaltninger, såsom jordvolde til inddæmning af overfladevandet, når der undervejs foretages tilpasninger af hensyn til omkringliggende naturarealer.

Ud fra et forsigtighedsprincip foreslås derudover, at der for håndtering og nedsivning af eventuelt okkerholdigt oppumpet vand, tilføres kalk på afgravede arealer og i nedsivningsarealer, og at funktionaliteten af det eksisterende okkeranlæg sikres.

Om den samlede vurdering fremgår det af miljøkonsekvensrapporten, at det vurderes, at projektet med de beskrevne afværgeforanstaltninger ikke vil kunne medføre en forøget okkerudledning af betydning, herunder hverken som følge af oppumpet vand eller som følge af midlertidig tørlægning af pyritholdige jordlag under anlægsfasen eller i den efterfølgende driftsfase.

Det fremgår bl.a. af det ikke-tekniske resume, afsnit 2.4, at den midlertidige grundvandssænkning under anlægsfasen vil kræve tilladelse efter vandforsyningsloven, ligesom der vil være krav om udledningstilladelse, og at betingelser for grundvandssænkning og udledning af det oppumpede vand kan stilles i tilladelserne.

Flagermus

Om påvirkning af flagermus fremgår det af miljøkonsekvensrapportens afsnit 5.2, at det er den samlede vurdering på baggrund af flagermusundersøgelser udført i 2015 og 2020, at etableringen af det planlagte vindmølleprojekt ikke vil kunne medføre en væsentlig påvirkning af flagermus, under forudsætning af at de foreslåede afværgeforanstaltninger implementeres.

Metodeafsnittet i rapporten for undersøgelsen af forekomsten af flagermus i 2020, som indgår som bilag til miljøkonsekvensrapporten, er opdateret i juni 2022. I afsnittet om dataindsamling er det bl.a. præciseret, hvilke flagemusdetektorer der er anvendt til undersøgelsen, og hvilken software der er

anvendt til at analysere data. Endvidere er der tilføjet en nærmere beskrivelse af, hvordan flagermus er grupperet i rapporten, samt en redegørelse for baggrunden for registrering af dato og tid for hver optagelse af flagermus.

Jordbundsforhold

Det fremgår af miljøkonsekvensrapportens afsnit 1.4, at der er foretaget en geoteknisk undersøgelse af forholdene i området for at vurdere omfang og nødvendighed af en eventuel grundvandssænkning i forbindelse med udgravning til vindmøllefundament. Undersøgelserne anvendes endvidere til at vurdere områdets jordbundsforhold.

Det fremgår videre af miljøkonsekvensrapportens afsnit 2.2, at de geotekniske forhold i projektområdet er undersøgt ved 11 boringer i 5 meters dybde i centeret af de foreslåede mølleplaceringer, og at boringerne viser, at området består af vekslende postglaciale og senglaciale/glaciale grove og grusede sandaflejringer. Endvidere fremgår, at vandspejlet ved boringerne er registreret 0,4-2,4 meter under terræn.

Det fremgår af miljøkonsekvensrapportens afsnit 5, at Ulkær Mose er et afvandet lavbundsområde, der består af naturbeskyttede områder og marker i omdrift. Flere engarealer afgræsses, og der er områder med mose og vandhuller, hvoraf flere er under tilgroning.

2.3.3. § 25-tilladelsen

Ikast-Brande Kommune har den 10. november 2023 truffet afgørelse om § 25-tilladelse til opsætning af 11 vindmøller ved Ulkær Mose.

Det fremgår af sagens oplysninger, at Ikast-Brande Kommune i perioden fra den 3. maj 2023 til den 28. juni 2023 foretog offentlig høring af miljøkonsekvensrapporten og udkast til § 25-tilladelse. Samtidig blev der foretaget offentlig høring af forslag til lokalplan nr. 447, Teknisk anlæg, Vindmøller Ulkær Mose, med tilhørende miljørapport, der muliggør realisering af projektet.

Ikast-Brande Kommune modtog i høringsperioden syv høringssvar. Høringssvarene gav anledning til justeringer i afgørelsen, men ikke til ændringer af vurderingerne i miljøkonsekvensrapporten.

Det fremgår, at § 25-tilladelsen er meddelt på baggrund af en Natura 2000-konsekvensvurdering efter habitatbekendtgørelsen,[9] vurderinger omkring overfladevandområder og grundvandsforekomster efter indsatsbekendtgørelsen,[10] Ikast-Brande Kommunes Kommuneplan, bygherres ansøgning og miljøkonsekvensrapport samt resultatet af de offentlige høringer, der er foretaget. Endvidere fremgår, at vindmøllerne etableres i overensstemmelse med kommuneplansramme 25.T2.7 og lokalplan nr. 447, teknisk anlæg, vindmøller, Ulkær Mose, Det åbne land, samt tilhørende miljøvurderinger.

§ 25-tilladelsen indeholder bl.a. følgende vilkår i forbindelse med opsætningen:

”13. Ved midlertidig grundvandssænkning i forbindelse med støbning af vindmøllefundamenter skal oppumpet vand bortledes til nedsivning i okkerudfældningsbassiner, der placeres på markarealer ca. 50-100 meter fra hvert oppumpningssted.

14. Det skal sikres, at det oppumpede vand ikke udledes direkte til nærtliggende vandløb og naturarealer.

15. Det skal sikres at udledningen ikke medføre en forøget okkerudledning. Dette gøres ved tilførsel af kalk på afgravede nedsivningsarealer og sikring af funktionaliteten af det eksisterende okkerrensingsanlæg.

16. Der kan ikke ske grundvandssænkning ved vindmølle nr. 2 og vindmølle nr. 3, samt vindmølle nr. 6 og vindmølle nr. 7, samtidigt af hensyn til nedsivningskapaciteten i dette område, samt for at mindske påvirkningen af §3 beskyttet natur i nærheden af møllerne.”

Endvidere er der i § 25-tilladelsen bl.a. fastsat følgende vilkår af hensyn til bilag IV-arter:

”22. Der etableres driftstop på vindmølle 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10 og 11 (9 af projektets 11 vindmøller) i perioden 15. juli – 15. oktober fra solnedgang til solopgang ved vindhastigheder under 5 m/s i rotorhøjde, i henhold til den Nationale Forvaltningsplan for Flagermus.”

Om påvirkning af målsatte vandforekomster og § 3-beskyttede vandløb i forbindelse med opstilling af vindmøllerne fremgår det af Ikast-Brande Kommunes begrundede konklusion, at de naturbeskyttede vandløb Storå/Højris Å, Mosegrøften og Afledningsgrøften, som ikke er målsatte, løber gennem

området og leder til vandløbene Sognegrøften og Storå, som er målsatte vandløb. Det fremgår bl.a., at den økologiske tilstand i Sognegrøften for makrofytter er ukendt, at der for bentiske invertebrater er moderat økologisk potentiale, og at den økologiske tilstand for fisk er ukendt, hvilket giver et samlet moderat økologisk potentiale. Endvidere fremgår om Storå, at den økologiske tilstand for makrofytter er ukendt, at der for bentiske invertebrater er god, og at der for fisk er dårlig, hvilket giver en samlet dårlig økologisk tilstand.

Det vurderes, at der med de i § 25-tilladelsen fastsatte vilkår ikke vil ske en påvirkning og forringelse i et eller flere kvalitetselementer af målsatte vandforekomster, herunder søer, vandløb og grundvand, som følge af projektet, samt at projektet ikke vil hindre målopfyldelse i vandforekomsterne.

Det fremgår af den begrundede konklusion, at Ikast-Brande Kommune har vurderet, at projektet ikke vil medføre en påvirkning, herunder ødelæggelse af yngle- og/eller rasteområder, for en række undersøgte bilag IV-arter i området. Kommunen har således foretaget en konkret vurdering af påvirkningen af odder, ulv, markfirben, løgfrø, spidssnudet frø, strandtudse og stor vandsalamander samt diverse arter af flagermus.

Ikast-Brande Kommune har endvidere vurderet, at bevaringsstatus for de arter og naturtyper, der er på udpegningsgrundlaget for habitatområde H49 og fuglebeskyttelsesområde F34, ikke vil blive påvirket væsentligt af projektet. Kommunen har foretaget en konkret vurdering af påvirkningen af de enkelte arter og naturtyper.

For så vidt angår flagermus har Ikast-Brande Kommune lagt vægt på, at der ikke er yngle- eller rastesteder for flagermus i nærheden af mølleområdet, og at der fastsættes vilkår om driftsstop på de vindmøller, der enten ligger tæt på vandløb og/eller beplantning, eller hvor der er registreret et større antal flagermus.

2.4. Ikast-Brande Kommunes bemærkninger til klagen

Ikast-Brande Kommune har den 13. december 2023 til klagen bl.a. oplyst, at byrådet ikke fandt det relevant at afholde et nyt borgermøde i forbindelse med offentliggørelsen af miljøkonsekvensrapporten, da rapporten omfattede det samme, konkrete vindmølleprojekt, som der var blev lavet

miljøkonsekvensvurdering af i forbindelse med udarbejdelsen af den af Planklagenævnet ophævede lokalplan nr. 276. Kommunen har endvidere oplyst, at kommunen ikke er ansvarlig for værditabsordningen og dermed ikke er ansvarlig for det møde, der skal afholdes i den forbindelse. Kommunen har oplyst, at miljøkonsekvensrapporten var i offentlig høring fra den 3. maj 2023 til den 28. juni 2023.

Om risiko for okkerforurening har Ikast-Brande Kommune oplyst, at der er blevet gennemført yderligere, omfattende undersøgelser af områdets okker og pyritforhold, og at undersøgelserne fremgår af en rapport, som indgår som bilag til miljøkonsekvensrapporten. Kommunen har oplyst, at der er lavet supplerende modelberegninger af vandgennemstrømningen, der klarlægger de konkrete forhold i området, og at der er beskrevet grundige afværgeforanstaltninger, der skal sikre mod okkerforurening i forbindelse med etableringsfasen. For at undgå at en midlertidig grundvandssænkning påvirker beskyttede naturtyper negativt, er der stillet krav om afværgeforanstaltninger i form af okkerudfældningsbassiner, sikring af at vandet ikke udledes direkte til nærtliggende vandløb og naturområder, og at grundvandssænkning ikke må ske samtidigt på vindmølle nr. 2 og 3 og ej heller vindmølle nr. 6 og 7. Der kan desuden tilføres kalk på afgravede arealer og nedsivningsarealer, der beforder udfældningen af okker, og det skal sikres, at det eksisterende okkerrensaneanlæg er fuldt funktionsdygtigt til at håndtere de øgede vandmængder i etableringsfasen.

Ikast-Brande Kommune har henvist til, at afværgeforanstaltningerne er stillet som vilkår i § 25-tilladelsen. Kommunen har på den baggrund vurderet, at det er usandsynligt, at anlægget vil kunne medføre en forøget okkerudledning hverken som følge af oppumpet grundvand eller som følge af permanent eller midlertidig tørlægning af pyritholdige jordlag under anlægsfasen eller i den efterfølgende driftsfase.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1. Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse

Det fremgår af § 11, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i denne klagesag fundet anledning til at behandle følgende forhold:

1. Høringsproces
2. Midlertidig grundvandssænkning og okker
3. Flagermus
4. Jordbund og ressourcer

Efter Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering er der ikke med klagen i øvrigt fremkommet forhold, der kan føre til ændringer af Ikast-Brande Kommunes afgørelse.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at nævnet ikke kan tage stilling til overholdelse af planloven. Det er Planklagenævnet, som har kompetence til at behandle planretlige klager efter planloven.

3.2. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

3.2.1. Den retlige ramme

Miljøvurderingsloven

Formålet med miljøvurderingslovens regler er at sikre, at der gennemføres en vurdering af virkningerne på miljøet som grundlag for beslutningen om at give eller afslå tilladelse til projektyper, der kan påvirke miljøet væsentligt.

Miljøvurderingsreglerne medfører, at projekter, der kan forventes at få væsentlige indvirkninger på miljøet, ikke må påbegyndes, før myndigheden skriftligt har meddelt tilladelse til at påbegynde projektet (miljøvurderingspligt).

Bygherren til et miljøvurderingspligtigt projekt skal efter miljøvurderingslovens § 20, stk. 1, udarbejde en miljøkonsekvensrapport, der indeholder en vurdering af projektets virkning på miljøet. Det følger af § 20, stk. 4, nr. 2, at de oplysninger, som bygherren skal give om det ansøgte projekt i miljøkonsekvensrapporten, jf. stk. 2, på en passende måde skal påvise, beskrive og vurdere projektets væsentlige direkte og indirekte virkninger på en række faktorer, bl.a. jordarealer, jordbund og vand samt den biologiske mangfoldighed med særlig vægt på arter

og naturtyper, der er beskyttet i henhold til habitatdirektivet^[11] og fuglebeskyttelsesdirektivet.^[12]

Det følger af miljøvurderingslovens § 24, stk. 1, at myndigheden efter modtagelsen af miljøkonsekvensrapporten fra bygherren skal gennemgå rapporten med inddragelse af den fornødne ekspertise med henblik på at sikre, at den opfylder kravene i § 20. Myndigheden kan om nødvendigt indhente yderligere oplysninger fra bygherren til opfyldelse af kravene i § 20, stk. 2.

Myndigheden skal efter gennemgang af miljøkonsekvensrapporten sende den i høring hos berørte myndigheder og offentligheden, jf. miljøvurderingslovens § 24, stk. 2.

Efter høringen skal myndigheden efter miljøvurderingslovens § 25 træffe afgørelse om, hvorvidt projektet kan tillades. Afgørelsen træffes på baggrund af bygherres ansøgning, miljøkonsekvensrapporten, eventuelle supplerende oplysninger, resultaterne af de høringer, der er foretaget, og myndighedens begrundede konklusion.

Myndighedens begrundede konklusion omhandler efter miljøvurderingslovens § 5, nr. 5, litra d, jf. litra c, projektets væsentlige indvirkninger på miljøet under hensyntagen til resultaterne af myndighedens undersøgelser af miljøkonsekvensrapporten, eventuelle supplerende oplysninger fremlagt af bygherre, eventuelle relevante oplysninger modtaget via høringen og myndighedens egen supplerende undersøgelse, jf. § 24, stk. 1.

En § 25-tilladelse skal omfatte den begrundede konklusion og indeholde alle de miljømæssige betingelser, der er knyttet til afgørelsen, en beskrivelse af alle projektets særkender og de foranstaltninger, der påtænkes truffet for at undgå, forebygge eller begrænse og om muligt neutralisere væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet, som bygherren skal gennemføre, og eventuelle overvågningsforanstaltninger. Det følger af miljøvurderingslovens § 27, stk. 1.

Myndigheden kan efter miljøvurderingslovens § 27, stk. 2, knytte vilkår til en § 25-tilladelse med henblik på opfyldelse af lovens formål. Vilkår skal stå i et rimeligt forhold til projektets art, placering og dimensioner samt omfanget af dets indvirkninger på miljøet.

Har projektet væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet, skal myndigheden efter miljøvurderingslovens § 27, stk. 3, endvidere stille vilkår for bygherrens overvågning heraf.

Forholdet mellem miljøvurderingsloven og habitatreglerne

Det følger af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, at de nationale myndigheder først giver deres tilslutning til en plan eller et projekt, der kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, når de har sikret sig, at planen eller projektet ikke skader lokalitetens integritet. [13]

Habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, finder også anvendelse i de tilfælde, hvor myndighedens tilslutning til projektet meddeles i form af en tilladelse efter miljøvurderingslovens § 25. Der vil således ikke kunne gives tilladelse til et projekt efter miljøvurderingslovens § 25, hvis projektet vil kunne skade et Natura 2000-områdes integritet i strid med habitatdirektivets artikel 6, stk. 3.

Habitatdirektivets artikel 12, stk. 1, pålægger endvidere medlemsstaterne at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i direktivets bilag IV. Ordningen skal efter bestemmelsens litra (d) bl.a. omfatte et forbud mod beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder.

Habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, om beskyttelse af Natura 2000-områder og artikel 12, stk. 1, litra d, om beskyttelse af bilag IV-arter er i dansk lovgivning navnlig implementeret i habitatbekendtgørelsen.[14]

Habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 1, fastslår således, at myndigheden, før der træffes afgørelse i medfør af de bestemmelser, der er nævnt i § 7, skal foretage en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Hvis myndigheden vurderer, at projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der efter § 6, stk. 2, foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområdes integritet, kan der ikke meddeles tilladelse, dispensation eller godkendelse til det ansøgte.

Tilsvarende følger det af habitatbekendtgørelsens § 10, stk. 1, nr. 1, at der ved administration af de i § 7 og § 8 nævnte bestemmelser ikke kan gives tilladelse, dispensation, godkendelse mv., hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for bilag IV-arter. Myndigheden skal ved sin meddelelse af en tilladelse efter miljøvurderingslovens

§ 25, stk. 1, herefter også sikre sig, at projektet ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for bilag IV-arter.

Forholdet mellem miljøvurderingsloven og vandrammedirektivet

Efter miljøvurderingslovens bilag 7, jf. § 20, stk. 2, nr. 6 skal miljøkonsekvensrapporten indeholde en beskrivelse af de omgivelser, som i væsentlig grad kan blive berørt af projektet, herunder bl.a. vand, samt indeholde en beskrivelse af projektets såvel kortsigtede som langsigtede virkninger på miljøet.

Vandrammedirektivet^[15] opstiller og fastlægger rammer for planlægning og gennemførelse af tiltag og overvågning af vandmiljøet i EU's medlemsstater. Direktivet fastlægger bl.a., at medlemsstaterne skal afgrænse de enkelte vandløbsoplande inden for deres nationale territorium og henlægge dem under særskilte vandområdedistrikter med henblik på dette direktiv. Direktivets overordnede formål er ifølge artikel 1 at fastlægge en ramme for beskyttelse af vandløb og søer, overgangsvande, kystvande og grundvand, som bl.a. forebygger yderligere forringelse og beskytter og forbedrer vandøkosystemernes tilstand.

Efter direktivets artikel 4, stk. 1, litra a, nr. i)-iii), skal medlemsstaterne ved iværksættelsen af de indsatsprogrammer, der er gengivet i vandområdeplanerne, bl.a. iværksætte de nødvendige foranstaltninger med henblik på at forebygge forringelse af tilstanden for alle overfladevandområder, dog med forbehold for anvendelse af de muligheder for fravigelse, der følger af stk. 6 og 7. Med tilsvarende forbehold og med forbehold af eventuelle fristforlængelser i henhold stk. 4, forpligtes medlemsstaterne endvidere til at beskytte, forbedre og restaurere alle overfladevandområder samt kunstige og stærkt modificerede vandområder med henblik på at opnå god tilstand eller godt økologisk potentiale og god kemisk tilstand for overfladevand senest i 2015.

Efter vandrammedirektivets artikel 4, stk. 7, foreligger der ikke en misligholdelse af direktivet i bl.a. de tilfælde, hvor manglende forebyggelse af forringelse af et overfladevandområdes tilstand skyldes nye ændringer af overfladevandområdets fysiske karakteristika, og forudsat en række nærmere angivne betingelser alle er opfyldt. Bl.a. skal ændringerne være begrundet i at væsentlige samfundsinteresser, og/eller nyttevirkningerne for miljøet og samfundet ved mål opnåelse skal være mindre end de nyttevirkninger, der følger af de nye ændringer eller forandringer for befolkningens sundhed, opretholdelsen af menneskers sikkerhed og en bæredygtig udvikling.

Om forholdet til VVM-direktivet har EU-Domstolen i Land Nordrhein-Westfalen-dommen udtalt, at bestemmelsen i VVM-direktivets artikel 6, som vedrører de oplysninger, der skal stilles til rådighed under proceduren om tilladelse til et projekt, skal fortolkes således, at der ved en VVM-proces skal indgå de oplysninger, der er nødvendige for at vurdere projektets indvirkning på vandmiljøet, henset til de kriterier og forpligtelser, der er fastsat i henhold til vandrammedirektivet, jf. vandrammedirektivets artikel 4, stk. 1.[16]

Vandrammedirektivets bestemmelser er i dansk lovgivning navnlig implementeret i lov om vandplanlægning[17] og miljømålsloven.[18]

Lov om vandplanlægning indeholder overordnede bestemmelser om vanddistrikter, myndigheders ansvar, miljømål, planlægning og overvågning mv. Efter lovens § 7, stk. 1, fastsætter Miljø- og Fødevareministeren regler, der fastlægger og angiver konkrete miljømål for vandområdedistrikternes enkelte overfladevandområder og grundvandsforekomster, herunder regler om kunstige og stærkt modificerede overfladevandområder, frister for opfyldelse af miljømål og mindre strenge miljømål. Konkrete miljømål for de enkelte overfladevandområder mv. er fastsat i miljømålsbekendtgørelsen.[19]

Med henblik på opfyldelse af de konkrete miljømål fastsætter Miljø- og Fødevareministeren efter lovens § 19, stk. 1, på baggrund af basisanalysen, overvågningsresultater og anden relevant viden for hvert vandområdedistrikt endvidere et indsatsprogram. Indsatsprogrammer for hvert vandområde distrikt er fastsat i indsatsbekendtgørelsen.[20] Indsatsprogrammerne omfatter bl.a. konkrete foranstaltninger, der retter sig mod enkelte vandområder. Bekendtgørelsen indeholder desuden en oversigt over indsatsprogrammernes grundlæggende foranstaltninger og generelle supplerende foranstaltninger.

Det fremgår af indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 2, at myndigheden kun kan træffe en afgørelse, der indebærer en direkte eller indirekte påvirkning af et overfladevandområde eller en grundvandsforekomst, hvor miljømålet er opfyldt, hvis afgørelsen ikke medfører en forringelse af overfladevandområdets eller grundvandsforekomstens tilstand.

Efter indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 3, kan myndigheden kun træffe en afgørelse, der indebærer en direkte eller indirekte påvirkning af et overfladevandområde eller en grundvandsforekomst, hvor miljømålet ikke er opfyldt, hvis afgørelsen ikke medfører en forringelse af overfladevandområdets eller grundvandsforekomstens tilstand, og ikke hindrer opfyldelse af det fastlagte

miljømål, herunder gennem de i indsatsprogrammet fastlagte foranstaltninger. Ved vurdering af, om afgørelsen vil hindre opfyldelse af det fastlagte miljømål, skal det tages i betragtning, om påvirkningen neutraliseres senere i planperioden.

Den danske implementering af VVM-direktivet udgør desuden en grundlæggende foranstaltning efter vandområdeplanerne. Det betyder, at i forbindelse med sagsbehandlingen efter miljøvurderingsloven skal miljømålene og vandkvaliteten beskrives, og det skal vurderes, om projektet vil kunne indvirke på disse og i givet fald, om projektet vil udgøre en hindring for at nå de opstillede kvalitetsmål. I forbindelse med denne vurdering er det især vigtigt at forholde sig til de eventuelle kumulative effekter.[21]

Det vil desuden udgøre en hindring for opfyldelse af miljømål, hvis en kommune giver en tilladelse, som indebærer, at de fastlagte miljømål, som er forudsat opnået i tredje (2021-2027) planperiode, ikke kan nås inden for fristen.[22]

3.2.2. Ad 1) Høringsproces

Miljøvurderingslovens § 35 indeholder regler for høring af offentligheden.

Det fremgår heraf, at den kompetente myndighed skal høre offentligheden, berørte myndigheder og berørte stater med hensyn til miljøkonsekvensrapporten, som bygherren har fremlagt, herunder ansøgningen om tilladelse, før der træffes en afgørelse om tilladelse efter § 25, jf. § 35, stk. 3, nr. 3. I den forbindelse skal myndigheden sikre, at bl.a. offentligheden får adgang til det relevante materiale for pågældende høring, herunder udkastet til afgørelse om § 25-tilladelse, jf. § 35, stk. 4.

Formålet med miljøvurderingsreglerne er bl.a. at sikre, at offentligheden bliver hørt, når der tages stilling til store projekter, som kan have en væsentlig betydning for miljøet, således at myndighederne kan træffe afgørelse på så oplyst et grundlag som muligt. En kommune har ikke pligt til at imødekomme de indsigelser, ændringsforslag og bemærkninger, som offentligheden måtte bidrage med i forbindelse med høringsfasen. Miljø- og Fødevarenævnet kan derfor heller ikke efterprøve, om en kommune vil følge borgernes indsigelser eller ej.

En myndighed har efter miljøvurderingsloven endvidere ikke pligt til at indkalde til et borgermøde i forbindelse med, at der træffes en afgørelse om tilladelse efter § 25.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at Ikast-Brande Kommune i tilstrækkeligt omfang har inddraget borgerne i forbindelse med meddelelsen af § 25-tilladelsen, og at der ikke er grundlag for at anse kommunens inddragelse af borgerne for utilstrækkelig.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at miljøkonsekvensrapporten har været i offentlig høring i 8 uger, og at kommunen har inddraget høringssvarene i forbindelse med den endelige afgørelse om § 25-tilladelse.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at miljøvurderingsloven ikke indeholder et krav om, at der afholdes et borgermøde i forbindelse med, at der træffes afgørelse om en § 25-tilladelse. Nævner bemærker desuden, at værditabsordningen for vindmøller er reguleret af lov om fremme af vedvarende energi[23] og ikke miljøvurderingsloven.

3.2.3. Ad 4) Midlertidig grundvandssænkning og okker

Efter miljøvurderingslovens bilag 7, jf. § 20, stk. 2, nr. 6 skal miljøkonsekvensrapporten indeholde en beskrivelse af de omgivelser, som i væsentlig grad kan blive berørt af projektet, herunder bl.a. vand, samt indeholde en beskrivelse af projektets såvel kortsigtede som langsigtede virkninger på miljøet.

Myndigheden kan efter miljøvurderingslovens § 27, stk. 2, knytte vilkår til en § 25-tilladelse med henblik på opfyldelse af lovens formål. Vilkår skal stå i et rimeligt forhold til projektets art, placering og dimensioner samt omfanget af dets indvirkninger på miljøet. Hvis projektet har væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet, skal myndigheden efter miljøvurderingslovens § 27, stk. 3, endvidere stille vilkår for bygherrens overvågning heraf.

Det fremgår af vejledningen til miljøvurderingsloven, at § 25-tilladelsen kan indeholde vilkår til sikring af, at de forudsætninger, som stilles i afgørelsen, er kendte og kan opfyldes og håndhæves. Vilkår stillet i forbindelse med miljøvurderingen af et konkret projekt skal stå i et rimeligt forhold til projektets

art, placering og dimensioner samt omfanget af dets indvirkninger på miljøet i overensstemmelse med de almindelige krav om lovlighed, saglighed og proportionalitet i forbindelse med vilkårsfastsættelse efter forvaltningsretten.

[24]

Fastsættelsen af vilkår beror desuden på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde.

I forhold til målopfyldelse konstaterer Miljø- og Fødevareklagenævnet, at miljømålet for den målsatte del af Sognegrøften er godt økologiske potentiale og for Højris Å er god økologisk tilstand.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte Ikast-Brande Kommunes vurdering efter miljøvurderingslovens § 24, stk. 1, for så vidt angår miljøkonsekvensrapportens beskrivelse af projektets påvirkning fra okker af vandløb ved midlertidig grundvandssænkningen jf. § 20, stk. 4, nr. 3.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at § 25-tilladelsen og miljøkonsekvensrapporten indeholder en beskrivelse af forholdet til vandområdeplanerne og de målsatte vandløb, samt okkerkortlægningen i området. Nævnet har endvidere lagt vægt på, at der i 2022 er foretaget nærmere undersøgelser af projektområdets okker- og pyritforhold i forbindelse med udarbejdelsen af miljøkonsekvensrapporten, og at der bl.a. på den baggrund er lavet modelberegninger over den forventede udledning af okker til arealerne ved Storeåen. Der er desuden redegjort for, hvordan det vil påvirke vandløbene under anlægsfasen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har samtidig lagt vægt på, at der i miljøkonsekvensrapporten er beskrevet en række afværgeforanstaltninger, der skal sikre, at ikke sker en negativ påvirkning af områdets beskyttede vandløb, og at det på den baggrund er vurderet, at midlertidig grundvandssænkninger omkring mølleplaceringerne ikke vil påvirke områdets beskyttede naturtyper og vandløb negativt, herunder den økologiske tilstand i de målsatte dele af vandløbene Sognegrøften og Højris Å.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder i forlængelse heraf, at der i § 25-tilladelsen er opstillet tilstrækkelige konkrete vilkår til at sikre mod okkerforurening i anlægsfasen, og at der således ikke er grundlag for at ændre tilladelsens vilkår i forbindelse med opsætningen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har herved lagt vægt på, at den midlertidige grundvandssænkning under anlægsfasen og udledning til vandløb vil kræve særskilte tilladelser. Nævnet har i den forbindelse lagt til grund, at det her vil blive nærmere præciseret, hvor okkerudfældningsbassinerne konkret skal placeres på markarealerne, at der vil blive fastsat nærmere konkrete vilkår om udledning, herunder om brugen af kalk på afgravede nedsivningsarealer og om funktionaliteten af det eksisterende okkerrensingsanlæg uden for projektområdet.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker i den forbindelse, at det påhviler Ikast-Brande Kommune at føre tilsyn med, at vilkårene i § 25-tilladelsen bliver overholdt, og at kommunen har mulighed for at anmode bygherre om dokumentation for, at vilkårene overholdes. Det bemærkes her til, at der ikke stilles krav om, at det i § 25-tilladelsen nærmere beskrives, hvordan kommunen vil føre tilsyn.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker i øvrigt, at det er uhensigtsmæssigt, at den offentliggjorte miljøkonsekvensrapport ikke indeholder de beregninger, der lagt til grund for miljøkonsekvensrapportens konklusioner, men finder dog ikke, at § 25-tilladelsen af den grund er ugyldig. Nævnet bemærker dog, at baggrundsrapporterne til miljøkonsekvensrapporten var vedlagt som bilag i forbindelse med offentliggørelsen. I forlængelse heraf bemærker nævnet også, at beregningerne indgik i den miljøkonsekvensrapport, der var vedlagt som bilag til dagsorden for byrådsmøde den 24. april 2023, hvor byrådet vedtog forslag til lokalplan nr. 447 og besluttede at sende udkast til § 25-tilladelse i offentlig høring.

3.2.4. Ad 2) Flagermus

Det følger af miljøvurderingslovens § 20, stk. 4, nr. 2, at miljøkonsekvensrapporten på en passende måde skal påvise, beskrive og vurdere projektets væsentlige direkte og indirekte virkninger på bl.a. den biologiske mangfoldighed med særlig vægt på arter og naturtyper, der er beskyttet i henhold til habitatdirektivet.

Endvidere skal miljøkonsekvensrapporten efter lovens bilag 7, jf. § 20, stk. 1, indeholde en beskrivelse af, hvilke metoder eller beviser der er anvendt til identificeringen og forudberegningen af de væsentlige virkninger på miljøet, herunder oplysninger vedrørende eventuelle vanskeligheder (f.eks. tekniske

mangler eller manglende viden) i forbindelse med indsamlingen af de krævede oplysninger og vedrørende de vigtigste usikkerheder.

Efter naturbeskyttelseslovens § 29 b, stk. 1, kan miljø- og fødevareministeren udfærdige forvaltningsplaner og iværksætte andre tiltag, herunder yde tilskud, med henblik på bevaring af bl.a. bilag IV-arter. Ministeren har i medfør af denne bestemmelse udarbejdet forvaltningsplanen for flagermus.

Af forvaltningsplanen for flagermus fremgår det bl.a., at den eneste sikre metode til at undgå drab af flagermus at slukke for vindmøllerne ved vindmøllehastigheder under ca. 5-6 m/s i de perioder, hvor store insektansamlinger forekommer (dvs. om natten i perioden ca. 15. juli til ca. 15. oktober).[25]

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at Ikast-Brande Kommune i tilstrækkeligt omfang har sikret sig, at projektet ikke skader Natura 2000-område nr. 53's integritet, herunder i forhold til damflagermus på udpegningsgrundlaget.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder desuden, at Ikast-Brande Kommune i tilstrækkelig grad har sikret sig, at projektet ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for arter af flagermus på bilag IV.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har lagt vægt på, at der alene er tale om præciserende og uddybende tilføjelser om indsamling og kategorisering af den allerede indsamlede data. Der er ikke i forbindelse med opdateringen af flagermusrapporten, som lægger til grund for miljøkonsekvensrapporten, ændret i rapportens afsnit om observationer af flagermus eller i konklusionerne.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har desuden lagt vægt på, at det i § 25-tilladelsen er vurderet, at der ikke er yngle- eller rasteområder for flagermus i nærheden af mølleområdet, og at der i overensstemmelse med forvaltningsplanen for flagermus fastsættes vilkår om driftsstop på de vindmøller, der enten ligger tæt på vandløb og/eller beplantning, eller hvor der er registret et større antal flagermus.

3.2.5. Ad 3) Jordbund og ressourcer

Miljøkonsekvensrapporten skal efter miljøvurderingslovens bilag 7, pkt. 1, jf. § 20, stk. 2, nr. 6, indeholde en beskrivelse af projektet, herunder navnlig: c) en beskrivelse af de væsentligste karakteristika ved projektets driftsfase (navnlig en

eventuel produktionsproces), f.eks. energibehov og energiforbrug, typen og mængden af de anvendte materialer og naturressourcer (herunder vand, jordarealer, jordbund og biodiversitet), og d) et skøn efter type og mængde over forventede reststoffer og emissioner (såsom vand-, luft-, jordbunds- og undergrundsforurening, støj, vibrationer, lys, varme, stråling) og mængder og typer af affald produceret i anlægs- og driftsfaserne.

Miljøkonsekvensrapporten skal endvidere efter miljøvurderingslovens bilag 7, pkt. 5, indeholde en beskrivelse af projektets forventede væsentlige virkninger på miljøet som følge af bl.a.: f) projektets indvirkning på klimaet (f.eks. arten og omfanget af drivhusgasemissioner) og projektets sårbarhed over for klimaændringer, og g) de anvendte teknologier og stoffer.

I medfør af miljøvurderingslovens bilag 7, pkt. 6, skal en miljøkonsekvensrapport desuden indeholde en beskrivelse af, hvilke metoder eller beviser der er anvendt til identificeringen og forudberegningen af de væsentlige virkninger på miljøet, herunder oplysninger vedrørende eventuelle vanskeligheder (f.eks. tekniske mangler eller manglende viden) i forbindelse med indsamlingen af de krævede oplysninger og vedrørende de vigtigste usikkerheder.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte Ikast-Brande Kommunes vurdering efter miljøvurderingslovens § 24, stk. 1, hvorefter miljøkonsekvensrapporten opfylder lovens krav for så vidt angår beskrivelsen af jordbunden inden for projektområdet og det deraf følgende ressourceforbrug i forbindelse med projektet.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har lagt vægt på, at der er lavet konkrete geotekniske undersøgelser og boringer i projektområdet ved vindmøllernes placering, og at miljøkonsekvensrapporten på den baggrund indeholder en beskrivelse af, at jordbundsforholdene i projektområdet består af bl.a. aflejringer i det øverste jordlag. Vandspejlets beliggenhed i projektområdet er desuden på den baggrund beskrevet.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har desuden lagt vægt på, at det i miljøkonsekvensrapporten på baggrund af oplysninger om forholdene i området og kravene til adgangsveje ved transport af vindmøller er vurderet, hvor stort et ressourcebehov der vil være til veje og arbejdsarealer i forbindelse med projektet.

3.3. Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevarerklagenævnet stadfæster Ikast-Brande Kommunes afgørelse af 10. november 2023 om § 25-tilladelse til opsætning af 11 vindmøller ved Ulkær Mose i Ikast-Brande Kommune.

[1] Lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

[2] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

[3] Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevarerklagenævnet mv.

[4] Planklagenævnets sagsnr. 23/14555.

[5] [Natura 2000-plan 2022-27, Sepstrup Sande, Vrads Sande, Velling Skov og Palsgård Skov.](#)

[6] [Natura 2000-plan 2022-27, Harrild Hede, Ulvemosen og heder i Nørlund Plantage.](#)

[7] Lovbekendtgørelse nr. 1392 af 4. oktober 2022 om naturbeskyttelse.

[8] Bekendtgørelse nr. 797 af 13. juni 2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

[9] Bekendtgørelse nr. 2091 af 12/11/2021 om udpegning og administration af internationale

naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

[10] Bekendtgørelse nr. 449 af 11. april 2019 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

[11] Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter.

[12] Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF af 30. oktober 2009 om beskyttelse af vilde fugle.

[13] Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter.

[14] Bekendtgørelse nr. 2091 af 12. november 2021 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

[15] Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger.

[16] EU-Domstolens dom af 28. maj 2020 i sag C-535/18, Land Nordrhein-Westfalen, præmis 90.

[17] Lovbekendtgørelse nr. 126 af 26. januar 2017 om vandplanlægning.

[18] Lovbekendtgørelse nr. 692 af 26. maj 2023 om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder.

[19] Bekendtgørelse nr. 448 af 11. april 2019 om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster.

[20] Bekendtgørelse nr. 449 af 11. april 2019 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

[21] Vejledning nr. 9093 af 21. februar 2024 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), Konkrete projekter, afsnit 3.

[22] Vejledning nr. 9135 af 28. februar 2024 om bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter, afsnit 8.1.2.

[23] Lovbekendtgørelse nr. 132 af 6. februar 2024 om fremme af vedvarende energi.

[24] Vejledning nr. 9093 af 21. februar 2024 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), Konkrete projekter, afsnit 4.4.5.

[25] Forvaltningsplan for flagermus. Beskyttelse og forvaltning af de 17 danske flagermusarter og deres levesteder, Naturstyrelsen, 2013.

Lovområder:

Miljøvurdering af konkrete projekter

